

НЕМОДЕЛЬОВАНІ ПАТТЕРНИ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Векленко В. В., студ. гр. ПР-93

Останнім часом в англійській мові виникло багато нових слів, що потребують детального вивчення. Поява неологізмів зумовлена екстралінгвістичними факторами, такими як постійний розвиток суспільства, техніки та технології, поява нових реалій, які потребують відображення у мові, а також і суто мовними потребами. Про темпи збагачення словникового складу англійської мови на початку нового сторіччя свідчить, наприклад, той факт, що тільки за січень 2002 року редакційна колегія словника Collins Gem English Pocket Dictionary зареєструвала 140 неологізмів. Якщо проаналізувати сучасні письмові джерела мови, можна помітити, що цілі речення можуть, в основному, складатися з нових слів і словосполучень: "A former dot-commer working a McJob was listening to some headbangers while laying out the last of his dead presidents for longnecks and some less than heart-healthy Frankenfood".

Створення нових слів представляє собою складний мовленнєво-розумовий процес, що реалізує водночас різноманітні когнітивні та мовні механізми. В англійській мові існує багато способів утворення нових слів, до числа яких відноситься афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення, аналогія та інші. Однак не всі перераховані способи використовуються однаковою мірою, і питома вага кожного з них у словотворчому процесі неоднакова. Запозичення є невід'ємною складовою утворення неологізмів. Аналіз запозичень, які прийшли в англійську мову, показує, що традиційні джерела (французька, іспанська, італійська, російська, німецька, грецька, португальська та інші європейські мови) дали 52% запозичень, тобто, трохи більше половини.

Кількість інновацій на лексичному рівні не піддається точним підрахункам, оскільки неологізми виникають не в мові взагалі як системі об'єктивно існуючих, соціально-закріплених знаків, а в реалізації цієї системи – у мовленні конкретних носіїв і далеко не всі вони закріплюються в мові. Саме тому у дихотомії «мова – мовлення» виникають проблеми, пов'язані з "оказіональністю" – "узуальністю" новотворів. "Оказіональні" одиниці навіть протиставляються неологізмам, при цьому стверджується, що вони створюються лише для конкретного випадку, наприклад у реченнях: She dismissed the lateness as she kissed him, knowing that the worst thing she could do was to be haustrau-ish about the delayed dinner.

Поняття "оказіональність" є досить умовним. Фактично всі нові одиниці починають своє життя як "оказіональні", оскільки вони виникають саме в конкретному акті мовлення, тому термін "оказіональне слово" може констатувати лише результат, той факт, що певна одиниця виникла в мовленні, але не обов'язково закріпилася в мові. Але значна кількість одиниць, що виникли тільки "на випадок", можуть узуалізуватися, ввійти в словниковий склад.

Дослідники вважають, що основна відмінність оказіоналізму від неологізму полягає в тому, що неологізм може швидко лексикалізуватися, тобто потрапити до словникового складу мови та ментального лексикону людини. Оказіоналізми не мають широкого вжитку в актах комунікації, їхнє використання обмежується лише деякими контекстами. Можна зробити підсумок, що оказіоналізми – це мовленнєві одиниці, які утворюються за стандартними та новими словотвірними моделями, з характерним експресивним забарвленням та індивідуальним характером. Оказіоналізми рідко переходять у загальноживану лексику, і в цьому полягає їх основна відмінність від загальних неологізмів. Вони, як правило, надовго зберігають забарвлення образності та індивідуальності й доречні тільки в окремих творах, де виконують певну художню функцію – навмисно створені (оказіональні) виражальні засоби.

Наук. кер. – Швачко С. О., *д-р філол. наук, проф.*

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.1. — С. 10-11.